

KILENKRYSET AB

NATURVÄRDE SINVENTERING

BRISTA

2018-06-26

wsp

NATURVÄRDE SINVENTERING

Brista

Kilenkrysset AB

KONSULT

WSP Environmental Sverige

Dragarbrunnsgatan 41

753 20 Uppsala

Besök: Dragarbrunnsgatan 41

Tel: +46 10 7225000

WSP Sverige AB

Org nr: 556057-4880

Styrelsens säte: Stockholm

<http://www.wspgroup.se>

KONTAKTPERSONER

Måns Svensson

010 – 722 79 11

mans.svensson@wspgroup.se

Christina Borg

010 – 722 69 11

christina.borg@wspgroup.se

UPPDRAGSNAMN

NVI Brista

UPPDRAGSNUMMER

10267635

FÖRFATTARE

Måns Svensson

DATUM

2018-06-26

INNEHÅLL

1	INLEDNING	4
2	SAMMANFATTANDE BEDÖMNING	4
3	INVENTERINGSOMRÅDET	5
4	RESULTAT AV INVENTERINGEN	6
4.1	DELOMRÅDEN MED NATURVÄRDEN	6
4.2	OMRÅDEN SOM OMFATTAS AV GENERELLT BIOTOPSKYDD	9
4.2.1	Åkerholmar	9
4.2.2	Stenrösen och stenmur	10
4.2.3	Öppna diken	10
4.3	BÄVERHYDDA	12
5	REFERENSER	12

1 INLEDNING

WSP Sverige AB har på uppdrag av Kilenkrysset AB utfört en naturvärdesinventering i ett område som kan komma att beröras av kommande byggnationer i Brista söder om Märsta. En fältinventering genomfördes den 22 maj 2018 av Måns Svensson, som även sammanställt föreliggande rapport. Rapporten har granskats av Meit Öberg.

Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och bedöma vilka naturvärden dessa områden har. Identifierade områden och sammanställning av befintlig information redovisas i rapporten. Metodiken som använts beskrivs i Bilaga 1. I rapporten ingår även en kartering av områden eller objekt som omfattas av generellt biotopskydd.

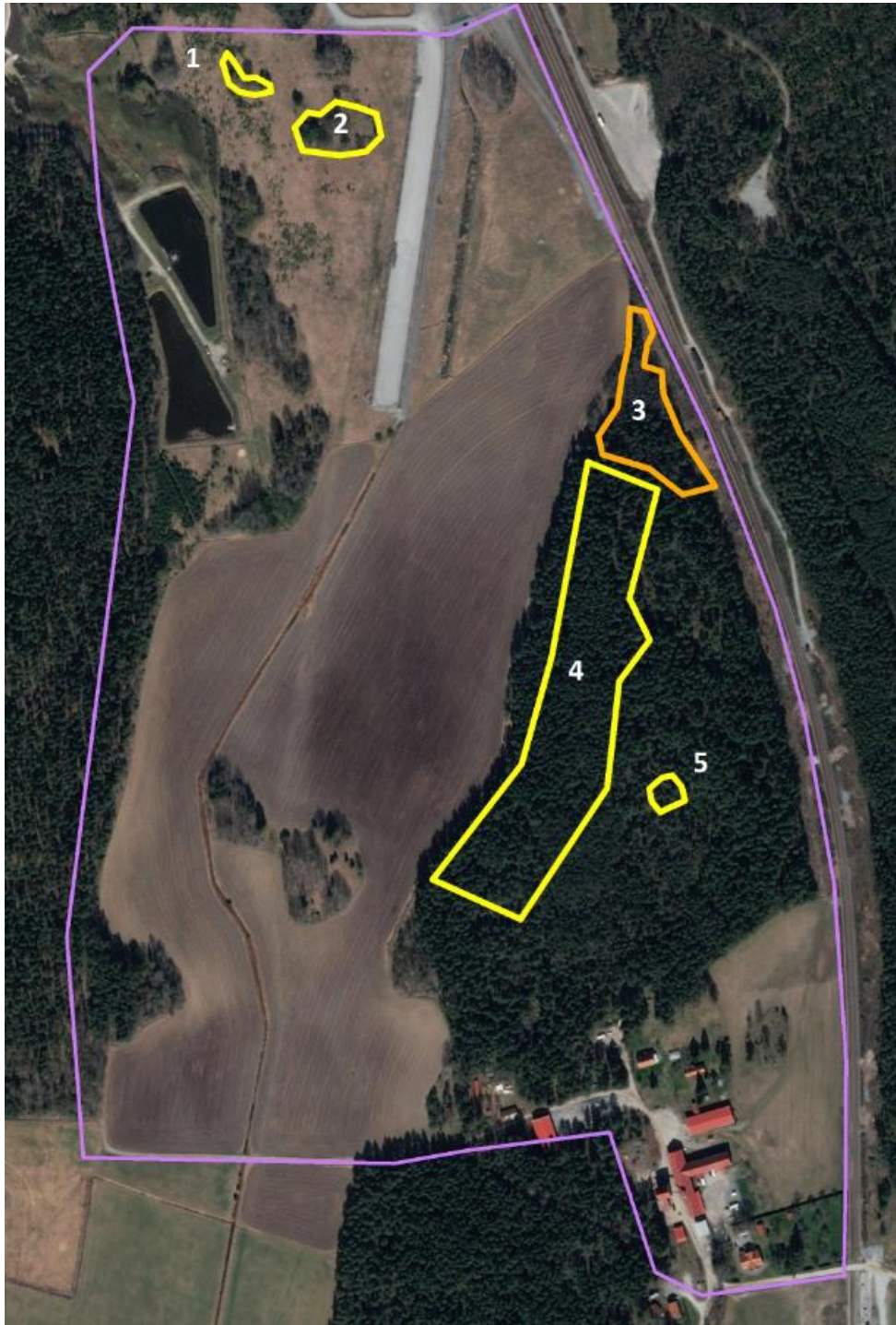
Rapportens mål är att belysa naturvärdena i området. Den betydelse som exempelvis de öppna markerna i inventeringsområdet har för andra värden som rekreation eller kulturhistoria, ligger utanför denna inventering.

2 SAMMANFATTANDE BEDÖMNING

- Fem delområden med naturvärden avgränsades inom undersökningsområdet.
- Fjorton objekt (två diken, fyra stenrösen, sju åkerholmar och en stenmur) som kan omfattas av det generella biotopskyddet avgränsades. Vid påverkan på dessa behövs dispens från Länsstyrelsen.
- En bäverhydda upptäcktes inom undersökningsområdet. Om den kommer att påverkas av planerade åtgärder eller om den behöver tas bort, behövs tillstånd från Länsstyrelsen.

3 INVENTERINGSOMRÅDET

Inventeringen gjordes i ett upp till 1 kilometer långt och cirka 600 meter brett område i Brista (Figur 1). Tomtmark i sydöst inventerades inte.

Figur 1. Avgränsningar för fem delområden (gul och orange linjer) med naturvärden inom undersökningsområdet (lila linje). Ortofoto från Source Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID,IGN, and the GIS User Community.

4 RESULTAT AV INVENTERINGEN

Fem delområden med naturvärden avgränsades inom inventeringsområdet, dessa redovisas nedan. Inget av delområdena utgör del av nyckelbiotop eller Natura 2000-område eller annat områdesskydd. Två av delområdena omfattas av det generella biotopskyddet, se nedan. Det finns inga tidigare registrerade artfynd inom undersökningsområdet i Artportalen (sökning 180507). Det finns inga särskilt skyddsvärda träd registrerade i Trädportalen (sökning 180507).

4.1 DELOMRÅDEN MED NATURVÄRDEN

Delområde nr 1 – Mindre åkerholme i norr

Naturvärdesklass: Visst naturvärde

Delområdet består av en liten åkerholme bevuxen med lövträd (Figur 2). Här finns också ett stenröse. Floran på marken har torrbackskaraktär med backtimjan, tjärblomster, gulmåra och brudbröd. Delområdet bedöms ha ett visst biotopvärde, medan artvärdet bedöms vara lågt. Delområdet omfattas av generellt biotopskydd.

Naturvårdsarter: Backtimjan (Nära hotad, NT).

Figur 2. Delområde 1 utgörs av en liten åkerholme med torrbacksflora.

Delområde nr 2 – Något större åkerholme i norr

Naturvärdesklass: Visst naturvärde

Delområdet består av en åkerholme där igenväxningen inte gått långt (Figur 3). Det finns en enorm, flerstammig sälg och även andra öppet stående, solbelysta träd, exempelvis gamla tallar, rönn, hägg och getapel med mera. Ett par stenrösen finns också. Delområdet bedöms ha ett visst biotopvärde, medan artvärdet bedöms vara lågt. Delområdet omfattas av generellt biotopskydd.

Figur 3. Delområde 2 får sin karaktär av förekomsten av flera stora, äldre lövträd.

Delområde nr 3 – Sumpskog i öst

Naturvärdesklass: Påtagligt naturvärde

Delområdet består av en tydligt olikåldrig sumpskog dominerad av klibbal och gran (Figur 4). Två fuktstråk drar genom området och här är sockelbildningen tydlig. Död ved förekommer ganska rikligt och finns i olika nedbrytningsstadier. Delområdet bedöms ha ett påtagligt biotopvärde i kraft av rörligt markvatten, olikåldrighet och relativt stora mängder död ved.

Figur 4. Rörligt markvatten och döda träd bidrar till naturvärdena i delområde 3.

Delområde nr 4 – Barrskog

Naturvärdesklass: Visst naturvärde

Västra kanten av det östliga skogspartiet består av en äldre, olikåldrig barrskog (Figur 5). Inslaget av död ved är ställvis ganska stort, med både lågor och stående döda träd. Delområdet bedöms ha ett visst biotopvärde, medan artvärdet bedöms vara lågt.

Figur 5. Den olikåldriga barrskogen i delområde 4.

Delområde nr 5 – Hällmarkstallskog i öst

Naturvärdesklass: Visst naturvärde

Centralt i det östliga skogspartiet finns en mindre hällmarkstallskog. Träden är olikåldriga och senvuxna. Inslaget av död ved är lågt. Delområdet bedöms ha ett visst biotopvärde, medan artvärdet bedöms vara lågt.

Naturvårdsarter: Blåmossa (signalart).

Figur 6. På den stembunda marken i delområde 5 växer ett bestånd senvuxna tallar.

4.2 OMRÅDEN SOM OMFATTAS AV GENERELLT BIOTOPSKYDD

Fjorton objekt som omfattas eller kan omfattas av det generella biotopskyddet avgränsades inom utredningsområdet (Figur 7.) Det är tveksamt om de fyra objekten med nummer 8, 10, 11 och 12 verkligen omfattas av biotopskyddet eftersom de snarast ligger i gammal jordbruksmark som övergått till skogsmark, men de tas med här för fullständighetens skull. Om planerade åtgärder berör dessa objekt, bör de ändå nämnas i dispensansökan. Observera att stenrösen och stenmurar också kan omfattas av fornminneslagen – detta berörs inte i denna rapport.

4.2.1 Åkerholmar

Åkerholme	Skyddsvärde	Beskrivning
1	Medium	Måttlig variation, igenväxning pågår. Kan utgöra skydd/habitat för fåglar, djur och insekter.
2	Medium	Måttlig variation, igenväxning pågår. Kan utgöra skydd/habitat för fåglar, djur och insekter.

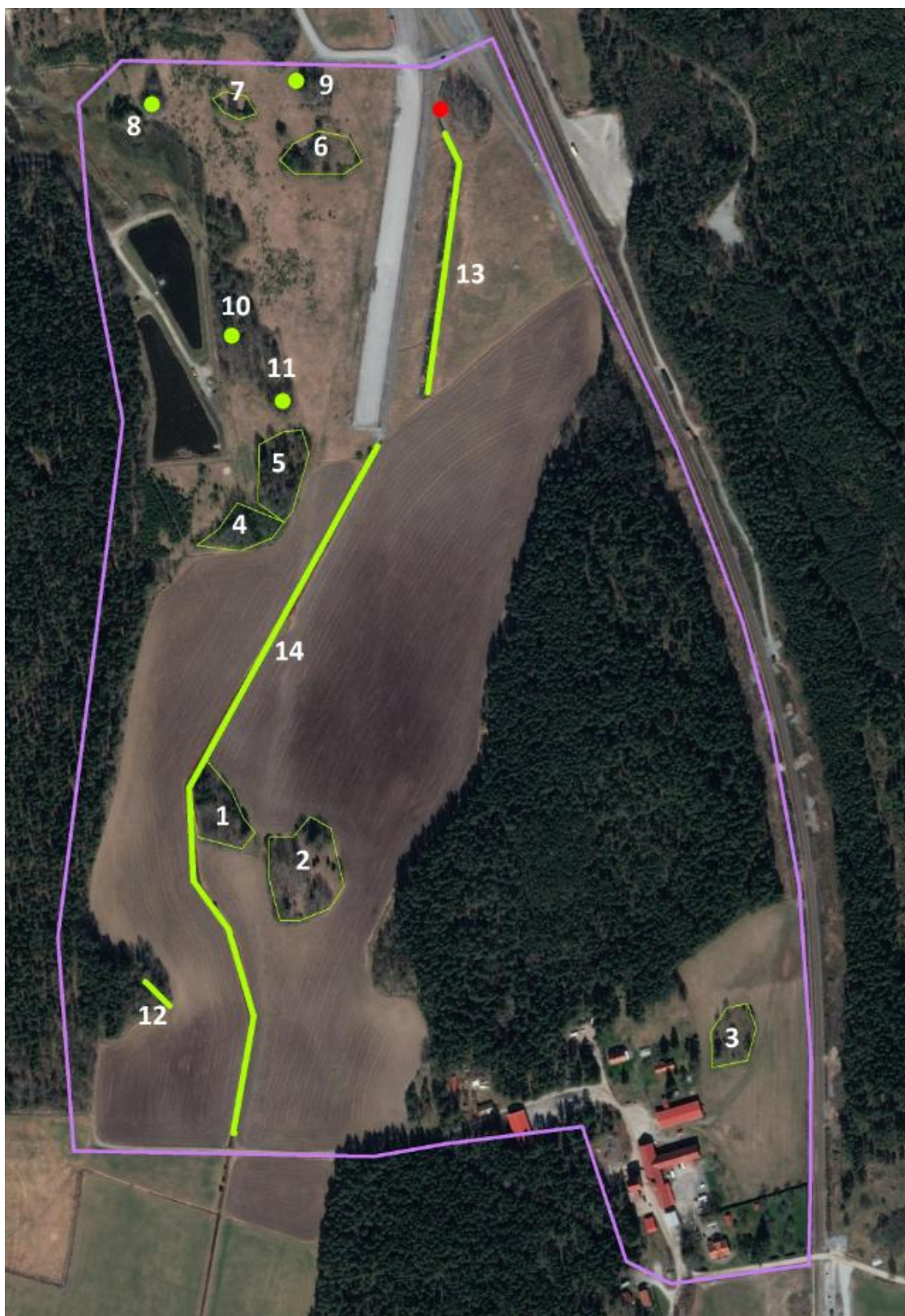
3	Medium	Måttlig variation, igenväxning pågår. Kan utgöra skydd/habitat för fåglar, djur och insekter.
4	Medium	Måttlig variation, igenväxning pågår. Kan utgöra skydd/habitat för fåglar, djur och insekter.
5	Lågt	Liten variation, tät granplantering. Kan utgöra visst skydd/habitat för fåglar, djur och insekter.
6	Medium	Måttlig variation, igenväxning pågår men har inte gått långt. Klassat som "Visst naturvärde" i denna inventering (Delområde 2). Kan utgöra skydd/habitat för fåglar, djur och insekter. Även stenröse.
7	Medium	Måttlig variation, igenväxning pågår men har inte gått långt. Klassat som "Visst naturvärde" i denna inventering (Delområde 1). Kan utgöra skydd/habitat för fåglar, djur och insekter. Även stenröse.

4.2.2 Stenrösen och stenmur

Stenröse	Skyddsvärde	Beskrivning
8	Lågt	Tveksamt om det omfattas av biotopskyddet, kan ev. räknas som skogsmark.
9	Medium	Måttlig variation, igenväxning pågår. Kan utgöra skydd/habitat för fåglar, djur och insekter.
10	Lågt	Tveksamt om det omfattas av biotopskyddet, kan ev. räknas som skogsmark.
11	Lågt	Tveksamt om det omfattas av biotopskyddet, kan ev. räknas som skogsmark.
12	Lågt	Stenmur. Tveksamt om det omfattas av biotopskyddet, kan ev. räknas som skogsmark.

4.2.3 Öppna diken

Dike	Skyddsvärde	Beskrivning
13	Medium	Måttlig artdiversitet och variation. Kan utgöra skydd/habitat för fåglar, djur och insekter.
14	Medium	Måttlig artdiversitet och variation. Kan utgöra skydd/habitat för fåglar, djur och insekter.

Figur 7. Avgränsade områden som omfattas eller kan omfattas av generellt biotopskydd. Objekt 1-7 är åkerholmar, 8-11 stenrösen, 12 en stenmur och 13-14 öppna diken. Den röda punkten i nordöst anger platsen för bäverhydda.

Ortofoto från Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community.

4.3 BÄVERHYDDA

I undersökningsområdets nordöstra kant (Figur 7) påträffades oväntat en bäverhydda i det befintliga diket. Ett antal aspar i åkerholmen ovanför diket har färsk bävergnag och det är troligt att bäverhyddan är bebodd (Figur 8). Om kommande byggnationer kan tänkas påverka bäverhyddan eller om den behöver tas bort, kommer tillstånd för detta behövas från Länsstyrelsen.

Figur 8. Troligen bebodd bäverhydda i undersökningsområdets nordöstra kant.

5 REFERENSER

Webbsidor

Artportalen: www.artportalen.se

Artfakta för rödlistade arter: <https://artfakta.artdatabanken.se>

Trädportalen: <http://www.tradportalen.se/>

Skogsstyrelsen: <https://skogskartan.skogsstyrelsen.se/skogskartan/>

WSP Stab

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225000
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

BILAGA 1

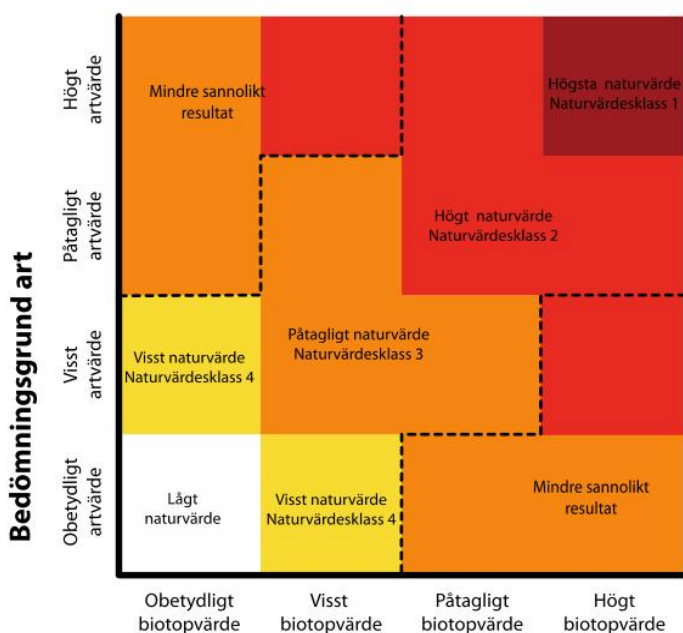
Metodik använd vid naturvärdesinventeringen

Undersökningen omfattar en allmän inventering av bakgrundsinformation, ett fältbesök och en systematisk bedömning av naturvärden enligt standardiserad metod.¹

I den allmänna inventeringen av bakgrundsinformation ingår inventering av befintliga data som beskriver området, bakgrundsmaterial ifrån berörda myndigheter, och informationssök i öppna databaser. Aktuellt område inventeras översiktligt i fält med avseende på förekommande naturtyper och markanvändning.

Den systematiska naturvärdesbedömningen syftar till att uppskatta underlaget för biologisk mångfald. Rödlisade arter, signalarter eller andra värdearter noteras. Naturvärdesbedömningen baseras på att kartlägga de egenskaper i naturen – strukturer, åldersfördelning, avdöende, topografi, bördighet, kulturpåverkan, m.m. – som är av betydelse för mängden kärlväxter, mossor, lavar, vedlevande svampar, fåglar, insekter och övriga djur, det vill säga biologisk mångfald.

Naturvärdesbedömning innebär att ett geografiskt områdes betydelse för biologisk mångfald bedöms med hjälp av bedömningsgrunderna art och biotop, se Figur 1. Naturvärdesbedömning avser den biologiska mångfaldens nuvarande tillstånd. Bedömningsgrunderna är inte kvantitativa utan ska sättas i relation till vad som kan förväntas i den aktuella biotopen och regionen.

Figur 1. Naturvärdesbedömning vid NVI. Utfall för bedömningsgrund art respektive bedömningsgrund biotop leder till en viss naturvärdesklass. Figuren är från SIS Standard Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning.

NATURVÄRDESKLASSER

Inom området förekommande naturtyper klassas på en gemensam skala utifrån naturvärde. Ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald, det vill säga graden av naturvärde bedöms enligt en fastställd skala i olika naturvärdesklasser, där klasserna är:

Högsta naturvärde – (naturvärdesklass 1) störst positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

Högt naturvärde – (naturvärdesklass 2) stor positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.

Naturvärdesklass 2 motsvarar ungefär Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, lövskogsinventeringens klass 1 och 2, ängs- och betesmarksinventeringens klass aktivt objekt, ängs- och hagmarksinventeringens klass 1–3, ädellövskogsinventeringen klass 1 och 2, skyddsvärda träd enligt åtgärdsprogrammet, våtmarksinventeringens klass 1 och 2, rikkärrsinventeringens klass 1–3, limniska nyckelbiotoper, skogsbrukets klass urvatten, värdekärnor i naturreservat samt fullgoda Natura 2000-naturtyper. Detta förutsatt att de inte uppfyller högsta naturvärde.

Påtagligt naturvärde – (naturvärdesklass 3) påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Naturvärdesklass 3 motsvarar ungefär ängs- och betesmarksinventeringens klass restaurerbar ängs- och betesmark, Skogsstyrelsens objekt med naturvärde, lövskogsinventeringens klass 3, ädellövskogs-inventeringens klass 3, våtmarksinventeringens klass 3 och 4 samt skogsbrukets klass naturvatten.

Visst naturvärde – (naturvärdesklass 4) viss positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Naturvärdesklass 4 motsvarar inte någon klass i de större nationella inventeringar som gjorts. Naturvärdesklass 4 motsvarar ungefär områden som omfattas av generellt biotopskydd men som inte uppfyller kriterier för högre naturvärdesklass. Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, t.ex. äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.

NATURVÅRDSARTER

Naturvårdsart är ett samlingsbegrepp för skyddade arter, fridlysta arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter och signalarter. Förekomst av en eller flera naturvårdsarter kan indikera att ett område har högt naturvärde eller så kan förekomsten av en naturvårdsart i sig indikera en särskild betydelse för biologisk mångfald. Naturvårdsarter har lanserats av ArtDatabanken som ett verktyg vid naturvärdesbedömning och vid revidering av rödlistan kommer listor på användbara naturvårdsarter tas fram för olika biotoper.

RÖDLISTAN

Den svenska Rödlistan² innehåller en bedömning av olika arters risk att dö ut i Sverige. De arter som uppfyller kriterierna för någon av kategorierna Nationellt utdöd (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU), Nära hotad (NT) eller Kunskapsbrist (DD) benämns rödlistade. De arter som kategoriseras som CR, EN eller VU benämns hotade. Kategorin kunskapsbrist omfattar arter där kunskapen är så bristfällig att de inte kan placeras i någon kategori, men där tillgängliga data ändå tyder på att de borde vara rödlistade. Rödlistan baseras på internationellt vedertagna kriterier från Internationella Naturvårdsunionen (IUCN).

Litteratur

¹ SIS, 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SVENSK STANDARD SS 199000:2014.

² ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.